

Βρυξέλλες, 6 Ιουνίου 2019
(OR. en)

9727/19

CT 55
ENFOPOL 278
COTER 71
JAI 589
COPEN 237

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

Αποστολέας: Γενική Γραμματεία του Συμβουλίου

Με ημερομηνία: 6 Ιουνίου 2019

Αποδέκτης: Αντιπροσωπίες

αριθ. προηγ. εγγρ.: 9366/19

Θέμα: Συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με την πρόληψη και την καταπολέμηση της ριζοσπαστικοποίησης στις φυλακές και την αντιμετώπιση των τρομοκρατών και των βίαιων εξτρεμιστών δραστών μετά την αποφυλάκιση
- Συμπεράσματα του Συμβουλίου (6 Ιουνίου 2019)

Επισυνάπτονται για τις αντιπροσωπίες στο παράρτημα τα συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με την πρόληψη και την καταπολέμηση της ριζοσπαστικοποίησης στις φυλακές και την αντιμετώπιση των τρομοκρατών και των βίαιων εξτρεμιστών δραστών μετά την αποφυλάκιση, που εγκρίθηκαν από το Συμβούλιο κατά την 3697η σύνοδό του που πραγματοποιήθηκε στις 6 Ιουνίου 2019.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

σχετικά με την πρόληψη και την καταπολέμηση της ριζοσπαστικοποίησης στις φυλακές και την αντιμετώπιση των τρομοκρατών και των βίαιων εξτρεμιστών δραστών μετά την αποφυλάκιση

TONIZONTΑΣ ότι η καταπολέμηση της τρομοκρατίας αποτελεί κορυφαία προτεραιότητα στην ημερήσια διάταξη του Συμβουλίου,

ΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑΣ ΥΠΟΨΗ ότι το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Οκτωβρίου του 2018 ζήτησε να ληφθούν μέτρα για την ενίσχυση της ικανότητας πρόληψης και αποτελεσματικής αντιμετώπισης της ριζοσπαστικοποίησης και της τρομοκρατίας, με πλήρη σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων,

ΕΠΙΣΗΜΑΙΝΟΝΤΑΣ ότι η ριζοσπαστικοποίηση, σε όλες τις μορφές της που οδηγούν στην τρομοκρατία και τον βίαιο εξτρεισμό, εξακολουθεί να δημιουργεί σημαντικές προκλήσεις που απαιτούν προσέγγιση πολλαπλών φορέων, πρώτα από όλα στα κράτη μέλη, και έπειτα σε επίπεδο ΕΕ, και ύστερα σε γειτονικές περιοχές με προτεραιότητα,

TONIZONTΑΣ την ιδιαίτερη σημασία και το επείγον της λήψεως αποτελεσματικών μέτρων για την αντιμετώπιση των τρομοκρατών και των βίαιων εξτρεμιστών δραστών, την πρόληψη της ριζοσπαστικοποίησης στις φυλακές και την εφαρμογή στρατηγικών αποκατάστασης και επανένταξης υπό το πρίσμα του κινδύνου που ενέχει ο αυξανόμενος αριθμός τρομοκρατών και βίαιων εξτρεμιστών δραστών ή δραστών ριζοσπαστικοποιημένων κατά την έκτιση της ποινής τους στη φυλακή, καθώς και το γεγονός ότι ορισμένοι από τους δράστες αυτούς θα απελευθερωθούν μέσα στην επόμενη διετία, όπως επισημαίνεται στην εκτίμηση απειλών της ΕΕ στον τομέα της καταπολέμησης της τρομοκρατίας,

ΕΠΙΔΟΚΙΜΑΖΟΝΤΑΣ τις κοινές προσπάθειες των κρατών μελών και της Επιτροπής στον τομέα αυτόν, ιδίως την τελική έκθεση της ομάδας εμπειρογνομόνων υψηλού επιπέδου για τη ριζοσπαστικοποίηση (HLCEG-R), τη σύσταση του διοικητικού συμβουλίου για τη ριζοσπαστικοποίηση και τους στρατηγικούς προσανατολισμούς για συντονισμένη προσέγγιση της ΕΕ όσον αφορά την πρόληψη της ριζοσπαστικοποίησης για το 2019, όπου αναφέρεται ότι η αντιμετώπιση των τρομοκρατών και των βίαιων εξτρεμιστών δραστών και η πρόληψη της ριζοσπαστικοποίησης στις φυλακές εξακολουθούν να αποτελούν σημαντικές προκλήσεις σε ολόκληρη την ΕΕ, συνιστάται δε να ενισχυθεί η ικανότητα των κρατών μελών να αναπτύσσουν, να εφαρμόζουν και να αξιολογούν τα εργαλεία εκτίμησης κινδύνου και τα προγράμματα απεμπλοκής, ώστε να καταστεί δυνατή η στοχευμένη και αποτελεσματική αποκατάσταση και επανένταξη τρομοκρατών και βίαιων εξτρεμιστών δραστών,

ΧΑΙΡΕΤΙΖΟΝΤΑΣ την πρωτοβουλία των κρατών μελών για την προληπτική εργασία στις φυλακές, την αποκατάσταση και την επανένταξη στο πλαίσιο της προσέγγισης βάσει σχεδίων, η οποία εγκαινιάστηκε ως μία από τις συστάσεις της HLCEG-R,

ΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑΣ ΥΠΟΨΗ ότι στα συμπεράσματα της έκθεσης της ειδικής επιτροπής του ΕΚ σχετικά με την τρομοκρατία τονίζεται επίσης η ανάγκη να αντιμετωπισθεί η εντεινόμενη πρόκληση της ριζοσπαστικοποίησης στις φυλακές και να αναπτυχθούν και να εφαρμοσθούν αποτελεσματικότερα μέτρα στον τομέα αυτόν,

Αναγνωρίζοντας το έργο που επιτελείται στον τομέα αυτόν από το κέντρο αριστείας του δικτύου για την ευαισθητοποίηση σχετικά με τη ριζοσπαστικοποίηση (RAN), το οποίο αποτελεί ουσιώδη πλατφόρμα για την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών μεταξύ επαγγελματιών του κλάδου και για την απόκτηση γνώσεων στον συγκεκριμένο τομέα,

ΥΠΕΝΘΥΜΙΖΟΝΤΑΣ ιδίως:

- τα συμπεράσματα του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των κρατών μελών, συνελθόντων στο πλαίσιο του Συμβουλίου, για την ενίσχυση της αντιμετώπισης, από την ποινική δικαιοσύνη, της ριζοσπαστικοποίησης που οδηγεί στην τρομοκρατία και τον βίαιο εξτρεισμό¹, τα οποία εγκρίθηκαν στις 20 Νοεμβρίου 2015, και ιδιαιτέρως τα συμπεράσματα σχετικά με τα καθεστάτα κράτησης, την αποκατάσταση και την επανένταξη και την κατάρτιση·
- τις αναθεωρημένες κατευθυντήριες γραμμές για τη στρατηγική της ΕΕ για την καταπολέμηση της ριζοσπαστικοποίησης και της στρατολόγησης στην τρομοκρατία²·
- τα συμπεράσματα της διάσκεψης σχετικά με τη ριζοσπαστικοποίηση στις φυλακές, της 27ης Φεβρουαρίου 2018, η οποία διοργανώθηκε από την Επιτροπή από κοινού με τη βουλγαρική Προεδρία (απολογισμός του έργου που πραγματοποιήθηκε στον συγκεκριμένο τομέα από το 2015)·
- το γεύμα εργασίας των υπουργών Δικαιοσύνης, στις 9 Μαρτίου 2018, σχετικά με τη ριζοσπαστικοποίηση στις φυλακές·
- το κοινό σχέδιο δράσης ΕΕ-Δυτικών Βαλκανίων για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας που υπεγράφη τον Οκτώβριο του 2018.

¹ 14419/15

² 10855/17

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

ΑΝΑΓΝΩΡΙΖΕΙ τον δυνητικό κίνδυνο για τους ευρωπαίους πολίτες από τρομοκρατικές πράξεις τις οποίες μηχανεύονται, οργανώνουν, διευκολύνουν ή διαπράττουν τρομοκράτες και βίαιοι εξτρεμιστές δράστες ή/και άτομα ριζοσπαστικοποιημένα κατά την έκτιση της ποινής τους στις φυλακές·

ΑΝΑΓΝΩΡΙΖΕΙ την ανάγκη για συνεχή βελτίωση της συνεργασίας και του συντονισμού των δράσεων τόσο σε εθνικό επίπεδο όσο και σε επίπεδο ΕΕ, καθώς και την ανάγκη να αναπτυχθούν τα πλέον κατάλληλα εργαλεία για την αποτελεσματική αντιμετώπιση της πρόκλησης που αποτελεί η ριζοσπαστικοποίηση στη φυλακή.

ΚΑΛΕΙ ΤΑ ΚΡΑΤΗ ΜΕΛΗ:

- να αναπτύξουν περαιτέρω εξειδικευμένες παρεμβάσεις για την αντιμετώπιση των τρομοκρατών και των βίαιων εξτρεμιστών δραστών και των δραστών που εκτιμάται ότι διατρέχουν κίνδυνο ριζοσπαστικοποίησης κατά την έκτιση της ποινής τους στη φυλακή, συμπεριλαμβανομένων των δυνατοτήτων για ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ πολλαπλών υπηρεσιών, με συγκεκριμένη προοπτική την αποκατάσταση, την επανένταξη και τη διαχείριση της επικινδυνότητας μετά την αποφυλάκιση·
- να εφαρμόσουν τα σχετικά συμπεράσματα του Συμβουλίου και, κατά περίπτωση, τις συστάσεις της ομάδας εμπειρογνομόνων υψηλού επιπέδου της Επιτροπής για τη ριζοσπαστικοποίηση·
- να αξιοποιούν με τον καλύτερο δυνατό τρόπο, όποτε απαιτείται και εφόσον κρίνεται σκόπιμο, τις ορθές πρακτικές για την αντιμετώπιση της ριζοσπαστικοποίησης στις φυλακές, οι οποίες αντλούνται από την ευρεία διαβούλευση που διεξήγαγε η Προεδρία και παρατίθενται αναλυτικά στο παράρτημα·
- να εξετάσουν το ενδεχόμενο συμμετοχής στο ευρωπαϊκό δίκτυο ακαδημιών σωφρονιστικών υπαλλήλων (EPTA) και να ενθαρρύνουν τη συμμετοχή στο υλοποιούμενο έργο που συγχρηματοδοτείται από το πρόγραμμα «Δικαιοσύνη» για την ανάπτυξη του δικτύου.

ΚΑΛΕΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ:

- να στηρίξει το έργο των κρατών μελών (μεταξύ άλλων μέσω των διαθέσιμων χρηματοδοτικών μέσων, όπως το Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας – Αστυνομία και πρόγραμμα «Δικαιοσύνη») με στόχο την περαιτέρω ανάπτυξη εργαλείων και πρακτικών για τη διαχείριση κινδύνου και την εφαρμογή προγραμμάτων κατάρτισης για τους επαγγελματίες και τους ασκούντες συναφή προς τη δικαιοσύνη επαγγέλματα (σωφρονιστικούς υπαλλήλους, επιμελητές κοινωνικής αρωγής, το δικαστικό σώμα κ.λπ.), προγράμματα απορριζοσπαστικοποίησης, απεμπλοκής και αποκατάστασης τρομοκρατών και βίαιων εξτρεμιστών δραστών κατά τη διάρκεια της κράτησης και της αποκατάστασης, καθώς και εργαλεία κοινωνικής επανένταξης για μετά την αποφυλάκισή τους·
- να εξακολουθήσει να διευκολύνει την ανταλλαγή πληροφοριών και ορθών πρακτικών και διδαγμάτων που αντλούνται μέσω του δυναμικού έργου των διαφόρων πρωτοβουλιών σε αυτόν τον τομέα, με τη συμμετοχή των δικτύων των κρατών μελών και των επαγγελματιών του κλάδου σε διαφόρους συναφείς τομείς δραστηριότητας, όπως η EuroPris₂ η Ευρωπαϊκή Συνομοσπονδία Επιμελητών Κοινωνικής Αρωγής (CEP) και το RAN·
- να συμβάλει περαιτέρω στην ανάπτυξη ενοποιημένων γνώσεων, τεκμηριωμένης έρευνας και πρακτικής καθοδήγησης σε επίπεδο ΕΕ προς υποστήριξη των κρατών μελών όσον αφορά την αποτελεσματική αντιμετώπιση της ριζοσπαστικοποίησης στις φυλακές και την κοινωνική επανένταξη των τρομοκρατών και των βίαιων εξτρεμιστών δραστών ή/και των δραστών που έχουν ριζοσπαστικοποιηθεί στις φυλακές·
- να εξακολουθήσει να υποστηρίζει το έργο τρίτων χωρών και εταίρων, ιδίως των γειτονικών περιοχών, όπως των Δυτικών Βαλκανίων, της περιοχής MENA (Μέσης Ανατολής και Βόρειας Αφρικής) και του Σαχέλ, για την πρόληψη της ριζοσπαστικοποίησης στις φυλακές και για να τεθούν σε εφαρμογή προγράμματα απορριζοσπαστικοποίησης και απεμπλοκής κατά τη διάρκεια της κράτησης, καθώς και προγράμματα αποκατάστασης και επανένταξης μετά την αποφυλάκιση,
- να συμπεριλάβει τα αποτελέσματα της διαβούλευσης της ρουμανικής Προεδρίας στις μελλοντικές εργασίες για την αντιμετώπιση των τρομοκρατών και των βίαιων εξτρεμιστών δραστών και της ριζοσπαστικοποίησης στις φυλακές, και να στηρίξει τα κράτη μέλη στην εφαρμογή των σχετικών πρακτικών και παρεμβάσεων·
- να εξετάζει την επιτελούμενη πρόοδο και να αξιολογεί την ανάγκη περαιτέρω δράσης, μαζί με τα κράτη μέλη, στο πλαίσιο του διοικητικού συμβουλίου για τη ριζοσπαστικοποίηση.

ΟΡΘΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ κατά την καταπολέμηση της ριζοσπαστικοποίησης στις φυλακές και την αντιμετώπιση των τρομοκρατών και των βίαιων εξτρεμιστών δραστών μετά την αποφυλάκιση

Γενικό πλαίσιο

Είναι αναγκαία διεπιστημονική προσέγγιση, η οποία να λαμβάνει υπόψη τις διάφορες πτυχές της διαδικασίας – πρόληψη, κυρώσεις/φυλάκιση, αποκατάσταση και επανένταξη – προκειμένου να διασφαλισθεί η συνοχή και ο συντονισμός του έργου των θεσμικών και των κοινωνικών φορέων που συμμετέχουν σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο.

Αποτελεσματικές εθνικές πολιτικές συντονισμού και συνεργασίας με τη συμμετοχή σχετικών παραγόντων θα μπορούν να διευκολύνουν τον έγκαιρο εντοπισμό της ριζοσπαστικοποίησης και της στρατολόγησης στη φυλακή και την ανάπτυξη κατάλληλων μέτρων. Μεταξύ αυτών θα μπορούν να περιλαμβάνονται ταχεία ανταλλαγή πληροφοριών (με τη συμμετοχή διατμηματικών/διυπηρεσιακών δικτύων και ομάδων εργασίας), γραπτές οδηγίες και στρατηγικές ή/και εξειδικευμένη κατάρτιση και καθοδήγηση.

Τα μέτρα θα μπορούν να προσαρμόζονται και να επικαιροποιούνται συνεχώς ώστε να απηχούν τον εξελισσόμενο χαρακτήρα της πρόκλησης που συνιστούν οι αλλαγές στο ριζοσπαστικό ή εξτρεμιστικό περιβάλλον.

Εξειδικευμένες και διακλαδικές μονάδες υπεύθυνες για την αντιμετώπιση του βίαιου εξτρεμισμού και της ριζοσπαστικοποίησης στις φυλακές θα μπορούν να αποτελέσουν αποτελεσματικό εργαλείο για τη διενέργεια – σε συνεργασία με άλλους ενδιαφερομένους φορείς, ορισμένους εξ αυτών τοπικούς – του εντοπισμού, της αποριζοσπαστικοποίησης, της απεμπλοκής και της κοινωνικής επανένταξης ριζοσπαστικοποιημένων ατόμων και για την προσπάθεια πρόληψης της ριζοσπαστικοποίησης.

Θα είναι δε δυνατόν να πραγματοποιηθεί εκτίμηση του αν πρέπει να αναπτυχθούν εξειδικευμένα προγράμματα που να ανταποκρίνονται στις ιδιαίτερες ανάγκες και τα χαρακτηριστικά των γυναικών που είναι τρομοκράτες ή βίαιοι εξτρεμιστές δράστες.

Ιδιαίτερη μέριμνα πρέπει να δοθεί για τους ανήλικους δράστες, οι οποίοι θα πρέπει να αντιμετωπίζονται όχι μόνο ως δράστες αξιόποινων πράξεων ή πιθανές απειλές, αλλά επίσης – ανάλογα με την ηλικία και το στάδιο προσωπικής ανάπτυξής τους – ως θύματα, με πλήρη σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων τους και σύμφωνα με τη σχετική εθνική και ενωσιακή νομοθεσία για την κράτηση των ανηλίκων.

Κατάρτιση

Ολοκληρωμένα προγράμματα κατάρτισης για το σωφρονιστικό προσωπικό και τους επιμελητές κοινωνικής αρωγής – που να περιλαμβάνουν ειδικές ενότητες ευαισθητοποίησης και πρόληψης της ριζοσπαστικοποίησης κατά την αρχική τους κατάρτιση – θα μπορούν να αναπτυχθούν και να εφαρμοσθούν ειδικά στις φυλακές που έχουν τροφίμους κρατούμενους με ιστορικό τρομοκρατίας ή ριζοσπαστικοποίησης.

Τα προγράμματα θα μπορούν να επικεντρωθούν στη βελτίωση της κατανόησης του προσωπικού όσον αφορά τον βίαιο εξτρεισμό, τα φαινόμενα ριζοσπαστικοποίησης και τις εξτρεμιστικές ιδεολογίες (συμπεριλαμβανομένων τρόπων εντοπισμού των πρώιμων ενδείξεων ριζοσπαστικοποιημένης συμπεριφοράς και τρόπων παροχής εναλλακτικών αφηγημάτων) ή στην εφαρμογή ειδικών προληπτικών μέτρων για τους νέους και τους ευάλωτους κρατούμενους με σημαντικούς παράγοντες κινδύνου). Το προσωπικό θα πρέπει συνεπώς να είναι σε θέση να εφοδιάζεται με γνώσεις και εργαλεία για την αντιμετώπιση των προβλημάτων κατά τη συνήθη αλληλεπίδρασή τους με τους κρατούμενους, αναπτύσσοντας τις ικανότητές τους όσον αφορά την ανταπόκριση σε καταστάσεις και διευκολύνοντας το έργο τους με βίαιους κρατούμενους. Η κατάρτιση θα πρέπει να είναι καταλλήλως προσαρμοσμένη στις ανάγκες των διαφόρων τύπων προσωπικού και στις ειδικές αρμοδιότητές τους.

Χρήσιμη θα μπορούσε να είναι μια δέσμη εργαλείων ως βοήθεια προς το σωφρονιστικό προσωπικό και τους επιμελητές κοινωνικής αρωγής για την εποικοδομητική εργασία τους με κρατούμενους που ενδέχεται να υποστούν ριζοσπαστικοποίηση.

Δραστηριότητες κατάρτισης που διοργανώνονται από οργανισμούς της ΕΕ (π.χ. CEPOL) ή σχετικά δίκτυα της ΕΕ (π.χ. RAN, CEP, EuroPris, EPTA) ή που διευκολύνονται από χρηματοδοτούμενα από την ΕΕ έργα (π.χ. DERAD) είναι ωφέλιμες. Χρήσιμα είναι επίσης τα εγχειρίδια, οι κατευθυντήριες γραμμές και άλλες μορφές στήριξης.

Προγράμματα κατάρτισης δικαστών και εισαγγελέων σε εθνικό επίπεδο σχετικά με τη ριζοσπαστικοποίηση θα μπορούν να προωθηθούν ως συνέχεια της πανενωσιακής δοκιμής των ενοτήτων κατάρτισης του ευρωπαϊκού δικτύου κατάρτισης δικαστικών (ΕΔΚΔ).

ΦΥΛΑΚΙΣΗ

Καθεστώς

Το καθεστώς κράτησης που εφαρμόζεται στους καταδικασθέντες για τρομοκρατικά εγκλήματα αποφασίζεται συνήθως κατά περίπτωση, κατόπιν αρχικής εκτίμησης επικινδυνότητας. Ωστόσο, ειδικά μέτρα ασφαλείας (είτε γενικά είτε εξατομικευμένα) θα μπορούν να εφαρμοσθούν, εφόσον απαιτηθεί, συμπεριλαμβανομένου του διαχωρισμού από τους άλλους κρατούμενους.

Προκειμένου να καθορίζεται το κατάλληλο καθεστώς κράτησης κάθε προσώπου θα μπορούσε να διενεργείται μια πρώτη εκτίμηση επικινδυνότητας.

Ο κίνδυνος ριζοσπαστικοποίησης και η δυνητική απειλή κατά της ασφάλειας άλλων κρατουμένων θα μπορούσε να αξιολογείται από ομάδα ειδικών, δηλαδή το σωφρονιστικό προσωπικό και επαγγελματίες (συμπεριλαμβανομένου ψυχολόγου ή ψυχιάτρου). Για τις πλέον ακραίες περιπτώσεις θα μπορούσαν να δημιουργηθούν χωριστές πτέρυγες σε φυλακές υψίστης ασφαλείας.

Εναλλακτική λύση είναι η διασπορά των ριζοσπαστικοποιημένων ατόμων μεταξύ του γενικού πληθυσμού των φυλακών – εμποδίζοντας, ωστόσο, την άμεση επαφή των ατόμων αυτών με ευάλωτους κρατούμενους ή μεταξύ τους – προκειμένου να αποφεύγεται η διάδοση βίαιων εξτρεμιστικών απόψεων ή/και η δημιουργία δικτύων.

Εκτίμηση των δυνητικών κινδύνων

Το ειδικευμένο προσωπικό – πρόσωπα εκπαιδευμένα να παρατηρούν τις διαπολιτισμικές διαφορές και να αναγνωρίζουν τις ενδείξεις ριζοσπαστικοποίησης – που χρησιμοποιείται για την παρακολούθηση της συμπεριφοράς και των σχέσεων των κρατουμένων έχει αποδειχθεί αποτελεσματική μέθοδος για τον εντοπισμό των πηγών και των παραγόντων διευκόλυνσης της ριζοσπαστικοποίησης. Τα εν λόγω μέλη του προσωπικού θα μπορούν επίσης να ανταλλάσσουν τακτικά πληροφορίες με άλλους ενδιαφερομένους, όπως άλλους σωφρονιστικούς υπαλλήλους αλλά όχι μόνο, σωφρονιστικές υπηρεσίες και επιμελητές κοινωνικής αρωγής και άλλες αρμόδιες αρχές.

Επαγγελματικά εργαλεία εκτίμησης κινδύνων (π.χ. VERA-2R, ERG 22), προσαρμοσμένα στις ανάγκες κάθε κράτους μέλους, μπορούν να χρησιμοποιούνται ως συμβολή στην αναλογική διαχείριση των κινδύνων, για την αύξηση της κατανόησης και της εμπιστοσύνης μεταξύ του προσωπικού πρώτης γραμμής και των υπευθύνων λήψεως αποφάσεων που εργάζονται με τρομοκράτες και βίαιους εξτρεμιστές δράστες, καθώς και για τη διευκόλυνση και την καθοδήγηση αποτελεσματικών στοχευμένων παρεμβάσεων.

Η ουσιαστική εκτίμηση, η οποία θα βασίζεται σε σαφείς και επιχειρησιακούς δείκτες, θα μπορεί να λαμβάνει υπόψιν, για παράδειγμα, τρεις πτυχές της ριζοσπαστικοποίησης:

1. πόσο αφοσιωμένο είναι ένα πρόσωπο στη ριζοσπαστική ιδεολογία·
2. πόσο πιθανόν είναι, συνεπεία τούτου, να ασκήσει βία· και
3. κατά πόσον είναι ικανός ή ικανή να προξενήσει βλάβη.

Εκτιμήσεις κινδύνου θα μπορούν να διενεργούν τακτικά οι διοικήσεις των φυλακών – σε συνεργασία με άλλες εθνικές αρχές, συμπεριλαμβανομένων των δικαστικών αρχών και των υπηρεσιών ασφαλείας – με στόχο την εκτίμηση του κινδύνου που αποτελούν ριζοσπαστικοποιημένοι κρατούμενοι. Η διενέργειά τους θα είναι δυνατή στην αρχή, κατά τη διάρκεια ή/και κατά τη λήξη της φυλάκισης. Εκθέσεις παρακολούθησης θα μπορούν να συντάσσονται πριν από την αποφυλάκιση, με περίληψη των πληροφοριών που συλλέγονται κατά τη διάρκεια της φυλάκισης, και οι οποίες θα διαβιβάζονται στους εμπλεκόμενους σε προγράμματα για μετά την αποφυλάκιση.

Ανταλλαγή πληροφοριών

Το κατάλληλο εξειδικευμένο προσωπικό (ή οι συναφείς δομές) του σωφρονιστικού συστήματος θα μπορούσαν να επιφορτισθούν με τη συλλογή, την επεξεργασία και την ανταλλαγή πληροφοριών για τη ριζοσπαστικοποίηση εντός των φυλακών, με αυστηρή τήρηση των κανόνων προστασίας των δεδομένων και της αρχής της «αναγκαίας γνώσης».

Ο συντονισμός και η συνεργασία σε εθνικό επίπεδο μεταξύ των σχετικών ενδιαφερομένων (σωφρονιστικών αρχών και επιμελητών κοινωνικής αρωγής, αρχών επιβολής του νόμου και άλλων αρμοδίων αρχών) θα μπορούν να περιλαμβάνουν την ανταλλαγή πληροφοριών και εμπειρογνωσίας, ειδικές συναντήσεις καθώς και τον ορισμό εξειδικευμένων ομάδων ή ομάδων δράσης προκειμένου να συζητούνται συγκεκριμένες περιπτώσεις που ενέχουν κίνδυνο βίαιου εξτρεμισμού ή/και εκθέτουν τρωτά σημεία.

Προγράμματα αποριζοσπαστικοποίησης, απεμπλοκής και αποκατάστασης

Τα μέτρα προς ενθάρρυνση των κρατουμένων να απεμπλακούν από βίαιες εξτρεμιστικές δραστηριότητες θα μπορούν να εφαρμόζονται κατά περίπτωση. Το προσωπικό θα πρέπει να συμμετέχει εποικοδομητικά σε διάλογο με τους κρατουμένους που δείχνουν ενδιαφέρον για βίαιες εξτρεμιστικές απόψεις. Ομάδες ψυχολόγων, εκπαιδευτικών παραγόντων κ.λπ. θα μπορούν να παρέχουν βοήθεια και στήριξη σε επαγγελματίες που εργάζονται στις σωφρονιστικές υπηρεσίες και στην επιμελητεία κοινωνικής αρωγής.

Τα προγράμματα αποριζοσπαστικοποίησης, απεμπλοκής και αποκατάστασης θα μπορούν να καλύπτουν, ειδικότερα:

- ανάπτυξη των κοινωνικών ικανοτήτων και των επικοινωνιακών δεξιοτήτων των κρατουμένων·
- εκπαίδευση και επαγγελματική κατάρτιση κρατουμένων προς υποστήριξη της ένταξής τους μετά την απελευθέρωση·
- γνωστική συμπεριφορική εκπαίδευση (π.χ. για τροποποίηση της παρορμητικής και εγωκεντρικής σκέψης)·
- συμβουλευτική, θεραπεία και αποκατάσταση (π.χ. θεραπεία λόγω χρήσης ουσιών ή βίαιης ή εγκληματικής συμπεριφοράς)·
- συμμετοχή σε πολιτιστικές, κοινωνικές και αθλητικές εκδηλώσεις
- παρότρυνση των κρατουμένων να αποφεύγουν τη βία σε οποιαδήποτε μορφή της.

Θα μπορούν δε να καθορισθούν μετρήσιμοι δείκτες επιδόσεων για την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των προγραμμάτων αποριζοσπαστικοποίησης, απεμπλοκής και αποκατάστασης.

Οι θρησκευτικοί εκπρόσωποι που προσφέρουν πνευματική συνδρομή σε κρατουμένους παίζουν σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση αντιπεχειρηματολογίας έναντι των βίαιων θρησκευτικών ιδεολογιών. Μπορούν να κατανοήσουν και, αν είναι αναγκαίο, να αμφισβητήσουν την κοσμοθεωρία και τις θεολογικές ερμηνείες ενός τρομοκράτη και βίαιου εξτρεμιστή δράστη. Θα μπορεί δε να παρασχεθεί στήριξη στους θρησκευτικούς εκπροσώπους – όπως εξειδικευμένη κατάρτιση – με έμφαση στην εποικοδομητική επικοινωνία και τα εναλλακτικά αφηγήματα. Για να αποφευχθεί κάθε κίνδυνος περαιτέρω ριζοσπαστικοποίησης κρατουμένων, οι θρησκευτικοί εκπρόσωποι που ασχολούνται μαζί τους – οι οποίοι ενίοτε προσλαμβάνονται από τις φυλακές – θα μπορούν να υποβάλλονται σε ενδελεχή διαδικασία ελέγχου και επιλογής πριν από τον διορισμό τους, σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία.

Οι ΜΚΟ και οι κοινωνικοί λειτουργοί θα μπορούν να συμβάλλουν στην αποριζοσπαστικοποίηση και την απεμπλοκή των κρατουμένων. Συμπράξεις με εθελοντές ή άλλους μη κυβερνητικούς φορείς θα μπορούν να δημιουργηθούν για την επέκταση των κοινωνικών δικτύων των κρατουμένων.

ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΠΟΦΥΛΑΚΙΣΗ

Αποκατάσταση και επανένταξη

Η ψυχολογική βοήθεια, η συμβουλευτική, η εκπαίδευση, η κατάρτιση και η υποστήριξη αποτελούν βασικότερους παράγοντες για την επιτυχή επαγγελματική και κοινωνική επανένταξη των ατόμων που ενδέχεται να υπέστησαν ριζοσπαστικοποίηση πριν ή κατά τη φυλάκισή τους.

Μια διυπηρεσιακή προσέγγιση – η οποία θα μπορεί να περιλαμβάνει υπηρεσίες κοινωνικής αρωγής, τοπικές αρχές, κοινωνικούς λειτουργούς και ΜΚΟ, καθώς επίσης, κατά περίπτωση, θρησκευτικούς εκπροσώπους – είναι απολύτως απαραίτητη προκειμένου να δίνεται στους πρώην κρατουμένους η δυνατότητα να επανενταχθούν επιτυχώς και να εμποδίζονται να προβούν εκ νέου σε ριζοσπαστικές ή βίαιες εξτρεμιστικές δραστηριότητες.

Θα μπορούν δε να αναπτυχθούν προγράμματα που αποσκοπούν στη διευκόλυνση της αποκατάστασης και της κοινωνικής επανένταξης τρομοκρατών και βίαιων εξτρεμιστών δραστών.

Παρακολούθηση και ανταλλαγή πληροφοριών

Η ανταλλαγή πληροφοριών σε εθνικό επίπεδο μεταξύ φυλακών, επιμελητών κοινωνικής αρωγής και εταίρων ασφαλείας, αφενός, και κοινωνικών και τοπικών εταίρων, αφετέρου, πρέπει να διευκολυνθεί, με σκοπό την εφαρμογή αποτελεσματικών προγραμμάτων επανένταξης και καθεστώτων παρακολούθησης και τη μείωση του κινδύνου υποτροπής.

Περαιτέρω παρακολούθηση των ριζοσπαστικοποιημένων ατόμων, τα οποία, βάσει εκτίμησης κινδύνου, θεωρείται ότι συνιστούν συνεχιζόμενη απειλή μετά την αποφυλάκιση, θα μπορούσε να εξασφαλίζεται κατά περίπτωση, σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο και με σεβασμό στην αρχή της αναλογικότητας και στα θεμελιώδη δικαιώματα των ενδιαφερομένων.

Τα μέτρα μετά την αποφυλάκιση θα μπορούσαν επίσης να αποβαίνουν χρήσιμα για την πρόληψη της συμμετοχής τρομοκρατών ή βίαιων εξτρεμιστών δραστών ή δραστών ριζοσπαστικοποιημένων κατά την έκτιση της ποινής τους στη φυλακή σε βίαιες εξτρεμιστικές δραστηριότητες μετά την αποφυλάκιση.

Η ανταλλαγή στρατηγικών πληροφοριών σε επίπεδο ΕΕ σχετικά με τη ριζοσπαστικοποίηση στις φυλακές θα μπορεί να αναπτυχθεί περαιτέρω.

Επιπλέον, η ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με ριζοσπαστικοποιημένους κρατουμένους μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ (και, κατά περίπτωση, των κρατών καταγωγής/διαμονής τους) σε διμερή ή πολυμερή βάση, στον βαθμό που επιτρέπεται από την εθνική νομοθεσία, θα μπορούσε ενδεχομένως να αποτελέσει πολύτιμο εργαλείο, επί παραδείγματι όταν οι ανταλλασσόμενες πληροφορίες αφορούν πρώην κρατουμένους που επιστρέφουν ή ταξιδεύουν σε διάφορα κράτη μέλη. Επωφελής θα μπορεί να είναι η βελτίωση της χρήσης των υφιστάμενων συστημάτων πληροφοριών (συμπεριλαμβανομένου του συστήματος πληροφοριών Σένγκεν).